

30. 7. 2013

ID: 91974

Význam řízení pro poškozeného

Nižší význam řízení pro žalobce ve smyslu § 31a odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nelze dovozovat z jeho účasti nebo neúčasti u jednání soudu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 675/2013, ze dne 23.5.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. L. M., zastoupeného Mgr. L. B., advokátkou se sídlem v M.O., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 20 C 205/2011, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. prosince 2012, č. j. 14 Co 435/2012-32, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. prosince 2012, č. j. 14 Co 435/2012-32, se v rozsahu, v jakém jím byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. července 2012, č. j. 20 C 205/2011-20, zamítající žalobu do částky 145.750,- Kč s příslušenstvím, zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 26. července 2012, č. j. 20 C 205/2011-20, zamítl žalobu na zaplacení částky 166.000,- Kč spolu se 7,75 % úrokem z prodlení a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce se domáhal odškodnění nemajetkové újmy vzniklé v souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení o zaplacení částky 1.916.008,- Kč, jakožto náhrady škody a poskytnutí zadostiučinění podle § 13 odst. 1 a § 31a odst. 2 a 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“), vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 2, pod sp.zn. 13 C 73/2006. Řízení bylo zahájeno dne 3. května 2006 a skončeno dne 11. listopadu 2011, kdy nabylo právní moci usnesení Nejvyššího soudu ČR o odmítnutí dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu, neboť délka řízení nebyla nepřiměřená.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. prosince 2012, č. j. 14 Co 435/2012-32, změnil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 20.250,- Kč se 7,75 % úrokem z prodlení z této částky, jinak zamítavý výrok soudu prvního stupně potvrdil, a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že v posuzovaném řízení došlo k porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě, a žalobce má nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích, avšak v nižší než uplatněné výši. Základní částku odškodnění za dobu od 3. května 2006 do 11. listopadu 2011 stanovil ve výši 67.500,- Kč a upravil ji s ohledem na kritéria § 31a odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb. Z důvodu projednávání věci na třech stupních soudní soustavy snížil celkovou částku o 20 %. Z důvodu nižšího významu předmětu řízení pro žalobce, který dovodil ze skutečnosti, že žalobce se nedostavil ani k jednomu z nařízených jednání před soudem prvního stupně, ani k nařízenému jednání před odvolacím soudem, ji snížil rovněž o 20 %. Z

důvodu vyšší složitosti věci, kdy řízení probíhalo na třech stupních soudní soustavy, bylo vydáno několik rozhodnutí soudu prvního stupně i soudu odvolacího, bylo provedeno dokazování listinami i výslechem svědka, žalobce byl vyzván k odstranění vad žaloby a v řízení šlo o posouzení nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a také o posouzení tvrzené majetkové škody, snížil výši zadostiučinění o dalších 20 % a z důvodu jednání poškozeného ji snížil o 10 %. Dospěl tak k výsledné částce 20.250,- Kč. Žalobci přiznal rovněž úroky z prodlení z celkově přiznané částky. Pokud žalobce v odvolání namítal, že proti rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR podal ústavní stížnost, a proto do celkové délky řízení je třeba započítat i řízení před Ústavním soudem, odvolací soud konstatoval, že toto své tvrzení nijak neprokázal; vzhledem k tomu, že se ani k jednomu z nařízených jednání před soudem prvního stupně žalobce nedostavil, nemohl být vyzván postupem podle ustanovení § 118a odst. 3 o.s.ř. k prokázání tohoto svého tvrzení.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen žalobci dne 21.1.2013 a právní moci nabyl téhož dne.

Proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu potvrzení rozsudku soudu prvního stupně, podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“), protože se domnívá, že napadené rozhodnutí má zásadní právní význam, a podává je z důvodů uvedených v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o.s.ř., tedy nesprávného právního posouzení věci odvolacím soudem a vad řízení. Z obsahu dovolání je zřejmé, že žalobce nesouhlasí s důvody pro snížení požadovaného zadostiučinění, jak je použil odvolací soud. Je přesvědčen, že nelze krátit částku náhrady nemajetkové újmy duplicitně za řízení ve třech stupních soudní soustavy a složitost věci, když ta je zřejmá právě z prvně uvedeného důvodu. Dále se domnívá, že je třeba zodpovědět otázku poměru zavinění jeho a soudů na průtazích řízení a možnosti zvýšení částky odškodnění za průtahy způsobené soudy, zejména, když původní řízení bylo řízením odškodňovacím, jehož přiměřená délka by se dle judikatury ESLP měla pohybovat v řádu měsíců. Za nesprávný pak považuje úsudek odvolacího soudu o nevýznamnosti věci jako důvodu pro další snížení kvůli řádně omluvené neúčasti žalobce u soudních jednání způsobené jeho zdravotním stavem a upozorňuje, že odvolací soud nevzal v úvahu, že proti odmítavému usnesení Nejvyššího soudu 30 Cdo 2268/2010 byla dne 9.1.2012 podána ústavní stížnost a řízení tak trvalo déle než 6,5 roku. Žalobce navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) přihlédl k čl. II bodu 7. zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony a vyšel tak (s výjimkou ustanovení § 243c odst. 3 o.s.ř.) ze znění tohoto procesního předpisu účinného do 31. prosince 2012. Současně uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou, řádně zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř., přičemž je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. ohledně otázek vztahu složitosti řízení a počtu instancí a posouzení významu řízení pro žalobce.

Dovolací přezkum předjímaný ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. je předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního právního významu; dovolání lze tudíž odůvodnit jedině ustanovením § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., tj. tím, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Podle § 13 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat

rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odst. 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odst. 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k

- a) celkové délce řízení,
- b) složitosti řízení,
- c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení,
- d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a
- e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odst. 3).

Nejvyšší soud považuje za nezbytné úvodem uvést, že postup soudů v otázce výkladu § 13 odst. 1 věta druhá a třetí a § 31a odst. 3 OdpŠk sjednotil po rozhodnutí odvolacího soudu v této věci Stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. dubna 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněným pod č. R 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, veřejnosti dostupné na jeho internetových stránkách www.nsoud.cz (dále jen „Stanovisko“).

Účelem náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením, které představuje nesprávný úřední postup ve smyslu cit. § 13 odst. 1 věta druhá a třetí OdpŠk, je kompenzace stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl tak udržován (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2012, sp. zn. 30 Cdo 4336/2010).

Nejvyšší soud již ve svých předchozích rozhodnutích konstatoval, že stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Dovolací soud posuzuje v rámci dovolacího řízení, jakožto řízení o mimořádném opravném prostředku, jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění, tedy např. to, zda byly splněny podmínky pro snížení přiměřeného zadostiučinění z důvodu obstrukčního chování účastníka, apod. Dovolací soud již nezkoumá, zda v důsledku aplikace toho kterého kritéria měly soudy přiměřené zadostiučinění snížit či naopak zvýšit o 10 %, o 20 % nebo o 30 % (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2010, sp. zn. 30 Cdo 4462/2009).

Rozsudek odvolacího soudu nepředstavuje jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o.s.ř. v mechanismu stanovení přiměřeného zadostiučinění podle § 31a odst. 3 OdpŠk (viz část V. Stanoviska) pokud jde o zohlednění kritéria složitosti řízení, podílu jednání poškozeného na celkové délce řízení, podílu postupu orgánů veřejné moci, a proto tyto otázky nemohou přípustnost dovolání založit. Rovněž nelze dovodit přípustnost dovolání týkající se nezohlednění doby řízení před Ústavním soudem, která v řízení nebyla předmětem dokazování.

Dovolání naopak je přípustné pro posouzení otázky, zda lze snížit přiměřené zadostiučinění duplicitně z důvodu složitosti řízení a z důvodu využití více stupňů soudní soustavy. Tato otázka byla vyřešena v části IV. Stanoviska. Složitost řízení zahrnuje ve své konkretizaci jednak počet instancí, v nichž byla věc řešena, a dále složitost věci samé o sobě, tedy nároky skutkové, právní a procesní. Jednotlivé důvody složitosti věci je třeba vnímat pro účely posouzení, zda došlo k porušení práva na

projednání věci v přiměřené lhůtě a popř. i při úvaze o snížení základní částky přiměřeného zadostiučinění, samostatně, neboť každý z nich sám přispívá k prodloužení délky projednávání (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2010, sp. zn. 30 Cdo 2138/2009, jenž je citovaný ve Stanovisku). Soudy by proto při posuzování kritéria složitosti řízení [§ 31a odst. 3 písm. b) OdpŠk] měly řádně odůvodnit, zda částku přiměřeného zadostiučinění snižují z důvodu složitosti skutkové, právní či procesní, nebo z důvodu, že řízení probíhá na více stupních soudní soustavy. Posledně uvedené hledisko vyjadřuje zásadu, že délka řízení prodlužovaná zásadně o dobu za řízení před další instancí, tj. o dobu potřebnou pro předložení věci přezkumnému soudu, pro jeho přezkumné posouzení a pro případné promítnutí výsledků přezkumu do dalšího postupu v řízení, je ospravedlnitelná. Není rozhodné, zda soudy formálně zařadí hodnocení „více instancí“ do kritéria složitosti řízení, nebo zda je uvedou zcela samostatně, v obou případech se po obsahové stránce jedná o hodnocení složitosti řízení. Z odůvodnění odvolacího soudu vyplývá, že se v tomto směru výrazně odchýlil od názorů vyjádřených ve Stanovisku a judikatuře Nejvyššího soudu.

Dovolání je rovněž přípustné, pokud jde o řešení otázky významu řízení pro poškozeného. Podle ustálené judikatury dovolacího soudu při absenci skutečností zakládajících zvýšený význam předmětu řízení pro poškozeného, nutno dojít k závěru o jeho standardním významu, který se v základní částce odškodnění nijak neprojeví (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2011, 30 Cdo 765/2010 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. 30 Cdo 1602/2011), nikoli k závěru o jeho nižším významu, projevujícím se nutností snížit přiznané zadostiučinění. V případě nižšího významu předmětu řízení pro poškozeného, tíží břemeno tvrzení a břemeno důkazní o této okolnosti žalovanou. Případný aktivismus ze strany soudu ve směru posouzení kritérií § 31a odst. 3 OdpŠk nad rámec tvrzení účastníků je porušením práva na rovnost zbraní jako součásti práva na spravedlivý proces (viz čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a § 18 odst. 1 věta první o.s.ř.). Z uvedeného vyplývá, že nižší význam řízení pro žalobce nelze dovozovat z jeho účasti nebo neúčasti u jednání soudu.

Protože právní posouzení nároku žalobce odvolacím soudem není správné z důvodů výše uvedených, Nejvyšší soud podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o.s.ř. napadený rozsudek odvolacího soudu v uváděné části zrušil a věc vrátil v tomto rozsahu zmíněnému soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)